

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Стела Атанасова Тодорова - член на Научното жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от Варненски свободен университет „Ч. Храбър” – Варна

Автор на рецензията: проф. д-р Стела Атанасова Тодорова, Професионално направление 3.8 „Икономика“ и 3.7 „Администрация и управление“, Научни специалности: „Икономика и управление“ и „Народно стопанство“

Основание за рецензията: Заповед на Ректора на ВСУ „Ч. Храбър” – Варна № 403 от 29.06.2022 г., по откритата процедура за защита на дисертационен труд на докторант АЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА ИНГОР по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения” на тема „Механизми за развитието на хотелиерската индустрия в Украйна“, с която съм избрана за член на Научното жури по обявената процедура от Варненски свободен университет „Ч. Храбър” – Варна;

Автор на дисертационния труд: докторант АЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА ИНГОР

Тема на дисертационния труд: Механизми за развитието на хотелиерската индустрия в Украйна.

1. Информация за докторанта

Докторант Алина Александровна Ингор се е обучавала по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения” към катедра „Икономика“ на факултет „Международна икономика и администрация“ на ВСУ „Ч. Храбър“, форма на обучение – на самостоятелна подготовка.

Алина Александровна Ингор завършва бакалавърска степен по Бизнес Администрация с профил Икономика и Финанси в Интерколеж в Никозия, Кипър(2001 – 2005). Магистратура - Международна Икономика, Класически Частен Университет - Украйна, гр. Запорожие. В професионално отношение докторантката е заемала позиции на банков служител към **Federal Bank** и **Private Bank** (Cyprus) в продължение на 4 години, **Vestnik Kipra (Russian newspaper)**(Cyprus), финансов координатор към **Galaxis Consortium LTD** – Cyprus. От ноември 2006 работи като управител на финансов отдел към **Perovskia Enterprises** –

Варна. В рамките на индивидуалния план докторантката е изпълнила предвидените дейности – полагане на изпити и участие в семинари и научни конференции, написване на дисертационен труд и публикации свързани с него.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на докторант Алина Александровна Ингор на тема: „Механизми за развитието на хотелиерската индустрия в Украйна“ е в обем 225 страници и съдържа необходимите съгласно изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България: титулна страница; съдържание – 1 страница, увод – 4 страници; основен текст (три глави) – 194 страници; заключение – 7 страници; приложения – 6 страници; списък на литературните източници – 110 заглавия; фигури – 22 броя; таблици – 15 броя.

Структурата и съдържанието на дисертационния труд на докторант Алина Александровна съответстват на изискванията на Наредба № 12 от Правилника на ВСУ „Ч.Храбър“ за условията и реда за придобиване на научни степени и звания. Разработката включва увод, изложение в три глави и заключение.

Актуалността на изследваната проблематика е свързана с факта, че развитието на икономическата система на хотелите в Република Украйна до настоящия етап, изисква търсене на ефективни механизми и средства за организацията ѝ, които да са в съответствие с актуалните тенденции на управление на националното стопанство на страната. Ефективното функциониране и рентабилност на хотелите, като основни организационни единици в туристическия сектор на Република Украйна, ще създаде условия за привличане на допълнителни човешки ресурси, което ще доведе до намаляване на безработицата и косвено ще повлияе динамиката на социално-икономическите показатели, характеризиращи развитието на украинската икономика. Ниската конкурентоспособност на местния хотелски бизнес оказва в латентен вид негативно въздействие върху представянето на страната на международно ниво. Научното изследване в настоящата разработка има теоретична стойност и практическо значение и е изключително актуално. В изследователската част на работата е разработен модел на хотелска политика за повишаване на конкурентоспособността на балнео, спа и уелнес туризма.

Обект на изследване в дисертацията е мястото и ролята за развитие на хотелиерската мрежа в икономиката на Украйна.

Предмет на дисертацията е институционалната рамка и взаимозависимостите между отделните сегменти, чиято дейност определя

и характеризира специфичните характеристики на хотелиерската индустрия в Украйна.

Цел на научния труд е да представи и обобщи теоретичните рамки, да разработи организационни и методологически принципи и подходи, както и ефективен икономически модел за по-рационално и конкурентоспособно развитие на хотелиерската икономика на Украйна.

Тази цел се конкретизира с поставянето и решаването на следните задачи:

1. Систематизиране теоретичните основи на организацията и ефективността на хотелиерския отрасъл;
2. Формализиране на механизма за развитие на хотелите, основан на изучаване на чужд опит, при изграждането на икономиката на хотела;
3. Обосноваване на научния подход за държавното регулиране на развитието на хотелиерската икономика на Украйна;
4. Подобряване научната основа за формиране на методичен подход за оценка на ефективността на хотелското управление;
5. Изясняване на организационния и методичен подход, с цел формиране на ефективно развитие на икономиката на хотелиерството в Република Украйна чрез децентрализация на управлението;
6. Предлагане на алгоритъм за създаване на ефективна стратегия за развитие на хотелския бранш в Република Украйна.

3. Оценка на резултатите от проведеното изследване

Изследването е насочено към систематизиране, предлагане и прилагане на икономически подходи и методи, които да помогнат за разбиране оптимизирането на иновациите в Украинското хотелиерство, съобразени с условията на украинското общество и имащи потенциално влияние за възприемане на един бъдещ устойчив модел на функциониране. Постигнатите резултати могат да бъдат от полза и за регулаторните органи, натоварени със задачата да следят за възможността хотелиерите да разнообразят своето предлагане и повишат качеството на своя продукт при оптимизиране на разходите, чрез разширяване на приложението на иновативните технологии в тяхната дейност.

В дисертационния труд се застъпва тезата, че дисертационният труд може да предложи и обоснове подобрена концепция за разрастване на хотелиерската мрежа в икономиката на Република Украйна, както и да се предложи структурна логическа схема на текущото състояние на икономиката на хотела, като основна бизнес-единица в туристическия сектор, въз основа на анализа на особеностите на неговото функциониране.

Методологически инструментариум. За постигане на поставената цел и за решаване на произтичащите от нея задачи, методологията на

дисертационното изследване съблюдава традиционни научноизследователски методи. При интерпретация на събраната информация и формулирането на изводите и препоръките са използвани следните методи: исторически, индукция и дедукция, анализ и синтез, сравнителен анализ.

Събирането на първична и вторична информация е резултат от прилагането на количествени и качествени техники, като наблюдение, анкетиране и директна комуникация. Проведени са консултации с водещи специалисти в сферата на туризма и международните икономически отношения.

В този контекст докторант Алина Александровна си е поставила не леката задача научно да обоснове и да даде оптимално решение на този голям за обществото на Украйна стопански проблем. Оригиналността на изследването е в приложените научен подход и методика към проблема. Разработената методика напълно отговаря на поставената цел и задачи в дисертационния труд. Очевидно е, че докторантът притежава необходимата професионална подготовка и компетентност. В своя дисертационен труд тя е систематизирала и приложила своите икономически и управленски познания.

Теоретичната основа на дисертационния труд се основава на обстоен преглед и анализ на монографии, научни трудове, статии и дисертации в областта на международните туристически пазари, хотелската икономика и др. Източниците на информация включват значителен брой актуални научни трудове на български и чуждестранни автори, като последните доминират поради недостатъчната литература на български език. Престижни научни издания в областта на туризма, като *Tourism Management*, *Journal of Travel Research*, специализирани издания на Световната организация по туризъм (СТО – UNWOT), доклади на Световния икономически форум (СИФ), *European Travel Commission (ETC)*, *Country Brand Index*, *Country Brand Ranking*. Използвана е информация от актуални интернет източници, печатни и електронни медии, анализи и мнения на специалисти в областта.

Уводът очертава актуалността на темата на дисертационния труд. Дефинирани са обектът, предметът и ограниченията на изследването, основната цел и задачи, изходната теза. Представени са накратко изследователските методи и е описан порядъка на изложението.

В Първа глава на дисертационния труд авторката е посветила на основната теоретична рамка за изследване на системата за осигуряване на икономическата ефективност на хотелите в Украйна. Направено е проучване и анализ на актуални научни литературни източници и обобщение на значимите за изследването теоретични въпроси. В тази част се определят и основните детерминанти, които оказват влияние върху развитието и управлението на хотелиерската икономика.

Икономическата ефективност и значението на хотелиерската индустрия в туристическия бранш се проследява на три нива:

1. Макроикономическо ниво - повишаване приходите от валута на макрониво в страната като цяло; спомагане за регулиране на трудовия пазар; регулиране на платежния баланс; пряко и косвено взаимодействие върху отраслите от леката промишленост.

2. Микроикономическо ниво - повишаване приходите и печалбата на предприятието; създаване на работни места, както за висококвалифициран, така и за неквалифициран пресонал; поддържане на множество дребни и средни бизнеси на регионално ниво.

3. Екологични и демографски ефекти от развитието на хотелиерството и ресторантьорството - обвързват се с отрицателни последици за тези туристически региони и туристически комплекси, където е налице свръхзастрояване; демографските ефекти от развитието на хотелиерската индустрия в даден район са по принцип положителни, поради създаването на работни места и осигуряването на поминък за населението на цели региони.

В първа глава заслужават внимание формите и методи на държавно регулиране на туристическата индустрия като се определят техните приоритети за всяка от идентифицираните сфери както и организацията на сферите на туристическата индустрия по класифицирани форми и методи на държавно регулиране. Доказана е необходимостта от формиране на собствен модел на корпоративно управление в предприятията от хотелиерската индустрия от корпоративен тип.

Във **Втора глава на разработката** се дефинират и проучват актуалните промени в позиционирането на Украйна на международните туристически пазари, идентифицират се и анализират конкурентните предимства на дестинация Украйна. В тази част на изследването се прави и анализ на индексите за развитие на хотелската промишленост на Украйна. За проверка на очертаните във втора глава хипотези и предположения е проведена анкета относно оценката на качеството на услугата по приемане и настаняване, свързана с цялостното качество на обслужването в хотела. Проведено е проучване от 01.07.2020 г. до 30.03.2021 г. в три различни хотела с различни стаи, принадлежащи към различни пазарни сегменти. Въз основа на проучването се отбелязва, че методът на разпит на потребителите не позволява на хотела да получи подробна оценка на различните характеристики на услугите и тяхното качество. Съвременните дигитални системи за проучване (TrustYou или Survey Monkey) позволяват на ръководството на хотелска компания бързо да реагира на обратната връзка с потребителите и, ако е необходимо, да коригира действията си по отношение на госта, докато той е все още в хотела. Методът за използване на въпросници на хартия в хотелската индустрия днес практически губи своите предимства.

Третата глава е структурирана в три основни части и се представя авторската оценка на представените във втора глава дейности за подобряване на механизма за действие на хотелското икономическо развитие в Украйна. Основните изводи и оценки се отнасят към реализирането и управлението на хотелската икономика на страната, които да я направят една конкурентна дестинация на международните туристически пазари. Отправя се препоръка за създаване на единен държавен орган за управление на хотелиерството и туристическата индустрия, който отсъства на настоящия етап.

Съвсем логично докторантката изтъква необходимостта от разработването на национални, междурегионални и регионални програми за туризъм и хотелиерство, което изисква научно обосноваване и всеобхватност, като се вземат предвид практическия опит, подхода за планиране и прогнозиране на развитието на хотелиерството като цяло за страната, както и за отделните ѝ региони. Основната характеристика на хотелиерската индустрия е нейната многофункционалност, поради сложността и разнородността на нейната дейност в процеса на производство, продажба и организация на процеса на потребление на хотелски услуги.

Аргументирани се препоръки за управление на хотелската икономика на Украйна чрез представяне на работен модел за създаване на туристическа марка на страната, която да е в следствие на националния бранд. Взети са под внимание силните и слабите страни на украинския туристически продукт, разпознаваемостта на Украйна като туристическа дестинация, наложения бранд имидж на страната в условията на един силно конкурентен пазар.

Резултатите от направените в дисертационния труд изследвания дават основание да се счита, че поставената основна цел е постигната и свързаните с нея задачи са решени. Дисертационният труд е един успешен опит за обосноваване подобрена концепция за разрастване на хотелиерската мрежа в икономиката на Украйна, като се предлага структурна логическа схема на текущото състояние на икономиката на хотела като основна бизнес-единица.

Анализирано е хотелиерството в Украйна, качеството на хотелиерската суперструктура, структурата на реализираните нощувки и други статистически показатели, които помагат да се постигне цялостна картина на състоянието на Украинското хотелиерство. Направен е SWOT анализ на неговия потенциал и проблемите и заплахите пред които е изправено.

Проведените практически изследвания, анализи и апробиране на създадения модел потвърждават основната изследователска теза и поддържащите я микротези, че прилаганата от хотелските обекти политика не винаги осигурява конкурентоспособност на предлагания продукт.

Изследването доказва, че политиката на хотелите е силно зависима от ключовите критерии и показатели за конкурентоспособност.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Научни приноси:

1. Обогатено е научното знание в областта на хотелиерския бранш на Украйна чрез разработен теоретичен модел, допринасящ за надграждане на икономическата концепция в хотелиерския бизнес на Украйна и разкриването на нови подходи към нейната интерпретация и приложение;

2. На базата на конструирания концептуален модел е разработена авторова методика за провеждане на проучване за състоянието на хотелиерската мрежа в икономиката на Украйна и тестване на научни хипотези относно приложението на иновативността в хотелиерския бизнес модел.

Научно-приложни приноси:

1. Изведените тенденции в приложението на иновациите в хотелиерството в контекста на динамично променящата се бизнес среда на туризма;

2. Формулираните насоки за оптимизиране приложението на иновациите в Украинското хотелиерство, съобразени с условията на украинското общество и имащи потенциално влияние за възприемане на бъдещ устойчив модел на прилагане;

3. Допринесено е за повишаване познанията на мениджърите и други заинтересовани страни по отношение на въвеждането на иновативните технологии и особеностите на тяхното приложение;

4. Възможност на хотелиерите да разнообразят своето предлагане и повишат качеството на своя продукт при оптимизиране на разходите, чрез разширяване на приложението на иновативните технологии в тяхната дейност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Постигнатите резултати от изследването в дисертационния труд са публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове и са общо 5 на брой от които 4 са самостоятелни. Като количество те отговарят на националните наукометрични изисквания за дисертационен труд.

6. Автореферат

Авторефератът на дисертацията отговаря напълно на изискванията и отразява коректно съдържанието на дисертацията. Посочени са

актуалността, обекта, предмета, методологията на изследването и приетите ограничения. Представено е кратко съдържание на отделните глави и заключенията по тях, както и научните приноси на докторантката. Като член на Научното жури, аз приемам напълно предложените в автореферата научни и научно-приложни приноси.

7. Въпроси и препоръки

Препоръката ми към докторант Алина Александровна е да продължи изследователската си работа в избраното от нея направление, тъй като с притежавания образователен ценз и управленски опит тя се очертава като един ценен експерт по отношение на туристическия бизнес в Украйна.

В дисертацията е отделено важно място на ролята на държавното регулиране за развитието на хотелиерската индустрия в Украйна и на необходимостта то да се осъществява на национално, регионално и на ниво предприятие(бизнес единица). Държавният административен компонент на управлението включва и стратегическото планиране на хотелиерската индустрия и съответно разработване на стратегии на различни нива. Въпросът ми е: Как разработената в Украйна Стратегия за развитието на туризма и курортите до 2026г. подпомагаше основната бизнес единица (хотел) при разработване на нейната продуктова стратегия ?

Заключение. Отчитайки законовите изисквания и установилите се норми при присъждането на ОНС „Доктор“, с дълбока убеденост предлагам на почитаемите членове на Научното жури на докторант АЛИНА АЛЕКСАНДРОВНА ИНГОР да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ по научната специалност “Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Изготвила рецензията:

/проф. д-р Стела Годорова/

25.08.2022
гр. Пловдив